

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2007

Vragen van het lid **Van Nispen** (SP) aan de Minister van Justitie en Veiligheid over *het afpakken en herbestemming van misdaadgeld* (ingezonden 23 februari 2023).

Antwoord van Minister **Yeşilgöz-Zegerius** (Justitie en Veiligheid) (ontvangen 27 maart 2023). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2022–2023, nr. 1895.

Vraag 1

Wat houden uw plannen concreet in om afgepakt crimineel vermogen makkelijker terug te geven aan de samenleving? Welke wetten en regels verzetten zich hier nu precies tegen en wat moet er worden gewijzigd? Wanneer kan de Kamer de precieze uitwerking van dit beleidsvoornemen tegemoet zien?¹

Antwoord 1

Misdaad mag niet lonen en juist daarom is het verstoren van het crimineel verdienmodel cruciaal in de strijd tegen de georganiseerde en ondermijnende criminaliteit. Dit crimineel verdienmodel is namelijk de drijfveer achter deze vorm van criminaliteit. Door afgepakt vermogen maatschappelijk te herbestemmen wordt zichtbaar gemaakt dat misdaad inderdaad niet loont. Daarnaast wordt afgepakt vermogen teruggegeven aan de samenleving die te lijden heeft onder diezelfde misdaad.

Maatschappelijk herbestemmen mogelijk maken is ingewikkeld. Zo zijn er veel partners bij betrokken, moet het afgepakte goederen geschikt zijn voor herbestemming en moet dit de maatschappij zo veel mogelijk ten goede komen. Dit is de reden dat ik aan de hand van pilots onderzoek hoe maatschappelijk herbestemmen het beste kan worden gerealiseerd. Om deze pilots mogelijk te maken is bij het Coalitieakkoord geld vrijgemaakt zodat maatschappelijk kan worden herbestemd. Concreet staan na de pilot van Schiedam, die binnenkort van start gaat, ook Rotterdam en Breda op de agenda. Ook onderzoek ik op welke wijze roerende goederen kunnen worden herbestemd.

¹ RTL Nieuws, 22 februari 2023, Kabinet wil van criminelen afgepakt geld investeren in wijken (<https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/politiek/artikel/5367213/crimineel-vermogen-justitie-schiedam-maatschappij-herbestemmen>).

Aan de hand van deze pilots zal blijken of, en zo ja welke, wetten en regels momenteel in de weg staan van het structureel maatschappelijk herbestemmen en hoe deze gewijzigd dienen te worden. Ik zal de Tweede Kamer hiervan op de hoogte houden door middel van de halfjaarlijkse brieven omtrent de aanpak van georganiseerde en ondermijnende criminaliteit.

Vraag 2

Wat is precies de reden en de achtergrond van dit beleidsvoornemen om afgepakt crimineel vermogen anders te bestemmen?

Antwoord 2

Financieel gewin is het onderliggende motief van georganiseerde en ondermijnende criminaliteit. Om deze vorm van criminaliteit tegen te gaan, is het afpakken van crimineel vermogen en daarmee het verstoren van het criminele verdienmodel een essentieel aanknopingspunt. Afgepakt vermogen, waaronder de verkoopopbrengst van afgepakte goederen, vloeit terug naar de staatskas. In zekere (abstracte) zin is dit al een vorm van maatschappelijk herbestemmen, aangezien betalingen uit deze staatskas in essentie worden gedaan ten behoeve van Nederland en haar inwoners. Wat hierin echter ontbreekt is de zichtbaarheid van maatschappelijk herbestemmen: voor de samenleving is niet zichtbaar welke goederen zijn afgepakt van criminelen en op welke wijze deze goederen worden teruggegeven aan de (getroffen) gemeenschap. Met maatschappelijk herbestemmen wordt criminaliteit aangepakt doordat het expliciet zichtbaar maakt dat misdaad niet loont en de overheid initiatieven steunt die de leefbaarheid in de omgeving verbeteren.

Vraag 3

Leidt dit plan ook tot meer afgepakt misdaadgeld? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 3

Het maatschappelijk herbestemmen staat los van het strafrechtelijk apparaat dat zich bezighoudt met het afpakken van crimineel vermogen. Dit moet ook zo blijven, omdat vermenging hiervan zou kunnen leiden tot perverse prikkels bij de opsporing en vervolging. Wel wordt zichtbaarder wat er met afgepakt crimineel vermogen gebeurt en kunnen kwetsbare wijken gesteund worden in hun weerbaarheid tegen georganiseerde criminaliteit (zie ook het antwoord op vraag 5).

Vraag 4

Deelt u de mening dat investeringen in wijken, met name die wijken die veel last hebben van criminaliteit en overlast, sowieso noodzakelijk zijn, en niet afhankelijk moeten zijn van de opbrengsten van afgepakt misdaadgeld? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4

Ik deel uw mening. In de strijd tegen georganiseerde en ondermijnende criminaliteit is het zaak om wijken die veel last hebben van criminaliteit weerbaarder te maken. Om dit te bereiken wordt afgepakt vermogen onder meer herbestemd met het doel om kwetsbare wijken weerbaarder te maken. Daarnaast worden er, vanuit zowel het Ministerie van JenV als andere ministeries, investeringen gedaan om kwetsbare wijken te helpen. Voor deze investeringen is geld vrijgemaakt en dit is niet afhankelijk van afpakopbrengsten.

Vraag 5

Waarom zijn deze twee verschillende discussies of ambities, te weten 1) het afpakken van misdaadgeld omdat misdaad niet mag lonen, en 2) het investeren in wijken voor de leefbaarheid en sociale samenhang, op deze wijze volgens u noodzakelijkerwijs met elkaar verbonden? Wat schieten we hier nu precies mee op?

Antwoord 5

Maatschappelijk herbestemmen kan bijdragen aan het vertrouwen van burgers in de overheid, door te laten zien dat misdaad niet loont. Afhankelijk van het maatschappelijk doel waarvoor de afgepakte middelen worden ingezet, kan het bijdragen aan het gemeenschapsgevoel en de sociale cohesie

(bijv. door financiering van een buurthuis of buurtkantine) of er kan een preventieve werking van uitgaan (bijv. door financiering van trajecten gericht op kwetsbare jongeren). Juist in wijken waar kinderen soms opkijken naar criminelen is het van groot belang zichtbaar te maken dat criminaliteit niet loont.